

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

23. jaanuar 2020*

Eelotsusetaotlus – Elektrienergia siseturg – Direktiiv 2009/72/EÜ – Artikkel 3 – Tarbijakaitse – Artikkel 37 – Reguleeriva asutuse ülesanded ja pädevus – Vaidluste kohtuväline lahendamine – Mõiste „menetlusosaline“ – Õigus esitada reguleeriva asutuse otsuse peale kaebus – Kodutarbija kaebus jaotusvõrguettevõtja vastu

Kohtuasjas C-578/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Korkein hallinto-oikeuse (Soome kõrgeim halduskohus) 7. septembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. septembril 2018, menetluses, mille algatamist taotles

Energiavirasto

menetluses osalesid:

A,

Caruna Oy,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president E. Regan, kohtunikud I. Jarukaitis (ettekandja), E. Juhász, M. Ilešič ja C. Lycourgos,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 19. juuni 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Energiavirasto, esindaja N. Kankaanrinta,
- A, kes esindab ennast ise,
- Soome valitsus, esindajad: H. Leppo ja J. Heliskoski,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér ja Z. Wagner,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman ja M. de Ree,

* Kohtumenetluse keel: soome.

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Huttunen ja O. Beynet,
olles 24. oktoobri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ, (ELT 2009, L 211, lk 55) artikli 37 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluse raames, mille pooled on Energiavirasto (Energiaamet, Soome) ja A ning mis puudutab selle asutuse keeldumist anda A-le menetlusosalise staatus menetluses, mis A esitatud kaebuse alusel algatati elektrienergia tootja Caruna Oy suhtes.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2009/72 põhjendustes 37, 42, 51 ja 54 on märgitud:
„(37) [...] Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti andma volitused [...] saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. [...]
(42) Kõikidele [Euroopa Liidu] tööstus- ja kaubandusettevõtetele, sealhulgas väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, ning kõikidele liidu kodanikele, kes saavad majanduslikku kasu siseturust, peaks laienema ka kõrgetasemeline tarbijakaitse, eelkõige [...] kodumajapidamistele [...]. Nendel tarbijatel peaks ka olema võimalus valikule, õiglusele, esindatusele ja vaidluste lahendamise mehhanismidele.
[...]
(51) Direktiivi keskmes peaksid olema tarbijate huvid ning elektriettevõtjate keskseks kohustuseks peaks olema teenuse kvaliteet. Kehtivaid tarbijaõigusi on vaja tugevdada, need õigused tuleb tagada ja nad peaksid olema läbipaistvamad. Tarbijakaitse peaks tagama, et kõik tarbijad laiemas [liidu] mastaabis saavad kasu konkurentsile rajatud turust. Tarbijaõiguste tagamise peaks kindlustama liikmesriigid või reguleerivad asutused, kui liikmesriik on nii sätestanud.
[...]
(54) Parem tarbijakaitse tagatakse seeläbi, et kõikidele tarbijatele on kättesaadavad tõhusad vaidluste lahendamise võimalused. Liikmesriigid peaksid kehtestama kaebuste käsitlemise kiire ja tõhusa korra.“
- 4 Selle direktiivi artikkel 1 on sõnastatud nii:
„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimise ühiseeskirjad koos tarbijakaitse sätetega konkurentsivõimeliste energiaturgude täiustamiseks ja integreerimiseks [liidus]. [...] Direktiivis sätestatakse ka universaalse teenuse osutamise kohustused ja elektritarbijate õigused ning selgitatakse konkurentsinoodeid.“

5 Selle direktiivi artikkel 2 „Mõisted“ näeb eeskätt ette, et „[k]äesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid [...] „kodutarbija“ – tarbija, kes ostab elektrienergiat oma majapidamises tarbimiseks, mille hulka ei kuulu kaubanduslik või kutsetegevus“.

6 Direktiivi artikkel 3 „Avalike teenuste osutamise kohustus ja tarbijakaitse“ näeb ette:

„[...]

7. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid ja tagada tarbijakaitse kõrge tase ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse. [...] Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. [...] Vähemalt kodutarbijate puhul peaksid need meetmed hõlmama I lisas sätestatud meetmeid.

[...]

13. Liikmesriigid tagavad, et kaebuste tõhusaks käsitlemiseks ja kohtuväliseks vaidluste lahendamiseks on loodud sõltumatu mehhanism, näiteks energiaombudsman või tarbijakaitseorgan“.

7 Direktiivi 2009/72 artikkel 36 „Reguleeriva asutuse üldeesmärgid“ näeb ette:

„Kõnealusel direktiivis täpsustatud reguleerimisülesannete täitmisel võtab reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et tihedas koostöös teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega, kaasa arvatud konkurentsiasutustega, ning piiramata nende pädevust, saavutada artiklis 37 sätestatud kohustuste ja volituste raames järgmised eesmärgid:

[...]

g) [...] aidata tagada tarbijakaitset;

[...]“.

8 Direktiivi artiklis 37 „Reguleeriva asutuse kohustused ja volitused“ on sätestatud:

„1. Reguleerivatel asutustel on järgmised kohustused:

[...]

b) tagada põhi- ja jaotusvõrguettevõtjate ning vajadusel nii võrguomanike kui ka mis tahes elektriettevõtja vastavus käesolevas direktiivis ja muudes [liidu] asjakohastes õigusaktides, sealhulgas piiriüleseid küsimusi käsitlevates õigusaktides sätestatud kohustustele;

[...]

j) jälgida [...] kodutarbijate kaebusi [...];

[...]

n) aidata koos teiste asjakohaste asutustega tagada, et tarbijakaitsemeetmed, kaasa arvatud need, mis on sätestatud I lisas, oleksid tulemuslikud ja jõustatud;

[...]

2. Juhul kui liikmesriigis nii ette nähakse, võivad lõikes 1 nimetatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused kui reguleeriv asutus. Sellisel juhul tehakse nimetatud jälgimise käigus saadud teave reguleerivale asutusele kättesaadavaks niipea kui võimalik.

[...]

3. Kui artikli 13 alusel on määratud sõltumatu süsteemihaldur, peab reguleeriv asutus lisaks talle käesoleva artikli lõikega 1 määratud kohustustele:

[...]

b) [...] tegutsema sõltumatu süsteemihalduri ja põhivõrgu omaniku vaheliste lõike 11 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana, kui kaebuse esitab üks pooltest;

[...]

4. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõigetes 1, 3 ja 6 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:

[...]

e) teostada asjakohaseid uurimisõigusi ja uurimisvolitusi vaidluste lahendamiseks vastavalt lõigetele 11 ja 12.

5. Lisaks käesoleva artikli lõigete 1 ja 4 alusel antud kohustustele ja volitustele, kui põhivõrguettevõtja on nimetatud kooskõlas V peatükiga, antakse reguleerivale asutusele vähemalt järgmised kohustused ja volitused:

[...]

c) tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vaheliste lõike 11 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana;

[...]

11. Mis tahes isikul, kellel on põhi- või jaotusvõrguettevõtja suhtes kaebusi seoses käesolevast direktiivist kõnealusele võrguettevõtjale tulenevate kohustustega, on õigus esitada kaebus reguleerivale asutusele, kes tegutseb vaidlusi lahendava asutusena ja teeb otsuse kahe kuu jooksul alates kaebuse kättesaamisest. Seda tähtaega võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus nõuab täiendavat teavet. Seda pikendatud ajavahemikku võib pikendada kaebuse esitaja nõusolekul. Reguleeriva asutuse otsus on siduv, välja arvatud edasikaebamise tõttu tühistamise korral või kuni selleni.

12. Kõik mõjutatud isikud ja isikud, kellel on õigus esitada kaebusi käesoleva artikli alusel rakendatud meetoditega seotud otsuse kohta, või kui reguleerival asutusel on kohustus tutvustada soovitatavaid tariife või meetodeid, võivad kahe kuu või liikmesriikide sätestatud lühema aja jooksul alates otsuse või otsuseettepaneku avaldamisest esitada läbivaatamiseks kaebuse. Sellisel kaebusel ei ole tühistavat mõju.

[...]

15. Lõigetes 11 ja 12 osutatud kaebused ei tohi piirata [liidu] ja/või liikmesriikide õigusaktides sätestatud õigust esitada kaebusi.

16. Reguleerivate asutuste otsused peavad olema täielikult põhjendatud ja õigustatud, mis võimaldab rakendada kohtulikku läbivaatamist. Otsused on avalikkusele kättesaadavad, kuid samal ajal tagama tundliku äriinformatsiooni konfidentsiaalsuse.

17. Liikmesriigid tagavad sellised sobivad mehhanismid riigi tasandil, mille kohaselt reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osalisel on õigus otsus edasi kaevata asjaomastest osalistest ja mis tahes valitsusest sõltumatule isikule.“

- 9 Direktiivi 2009/72 I lisa käsitleb tarbijakaitsemeetmeid. Selle lisa punkti 1 alapunktist d nähtub eeskätt, et selle direktiivi artiklis 3 nimetatud meetmete eesmärk on võimaldada tarbijal teha valik selliste tasumisviiside vahel, mis ei diskrimineeri asjatult tarbijaid. Lisaks on selle lisa punkti 1 alapunktis f täpsustatud, et selle direktiivi artiklis 3 ette nähtud meetmete eesmärk on tagada klientidele „läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused. Kõikidel tarbijatel on eelkõige õigus oma elektriteenuse osutaja heatasemelistele teenustele ja esitatud kaebuste käsitlemisele. Selline kohtuväline vaidluste lahendamine peab võimaldama õiglast ja kiiret vaidluste lahendamist eelistatavalt kolme kuu jooksul ning kui olukord seda tingib, rakendada kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi. Võimaluse korral peaksid nad järgima komisjoni 30. märtsi 1998. aasta soovitusel 98/257/EÜ (kohtuväliste tarbijakaitsevaidluste lahendamise eest vastutavate asutuste suhtes kohaldatavate põhimõtete kohta) [(EÜT 1998, L 115, lk 31)] sätestatud põhimõtteid.“

Soome õigus

- 10 Vastavalt elektri- ja maagaasituru järelevalve seaduse (590/2013) (laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013), edaspidi „järelevalveseadus“) §-le 5 on Energiaameti ülesanne teostada järelevalvet selle seaduse §-s 2 viidatud riigisisese ja liidu õiguse sätete kohaldamise üle ning täita muid talle nimetatud §-s 2 seatud ülesandeid.
- 11 Järelevalveseaduse § 6 esimese lõigu punkti 13 kohaselt on Energiaameti ülesanne oma tegevusega liikmesriigi reguleeriva asutusena liidu elektri- ja maagaasisektorit puudutavate õigusnormide tähenduses tagada elektri- ja maagaasiturgu puudutavate tarbijakaitsemeetmete tõhus rakendamine.
- 12 Elektrituru seaduse (588/2013) (sähkömarkkinalaki (588/2013); edaspidi „elektrituru seadus“) § 57 teises lõigus on sätestatud, et jaotusvõrguettevõtja peab tarbijale pakkuma erinevaid makseviise elektriarvete tasumiseks. Pakutavates alternatiivides ei tohi esineda ebaõiglasi ja eri kliendirühmi diskrimineerivaid tingimusi.
- 13 Elektrituru seaduse § 106 teise lõigu kohaselt on Energiaameti ülesanne teostada järelevalvet seaduse ja selle alusel vastu võetud eeskirjade ja ametiasutuste korralduste järgimise üle ning seaduse alusel tehtud loaotsuste täitmise üle. Selle sätte kohaselt reguleerib järelevalvet eraldi järelevalveseadus. Sama § 106 neljanda lõigu kohaselt teostab kuluttaja-asiandis (tarbijaombudsman, Soome) seaduse peatükis 13 nimetatud lepingute (elektrilepingud) tingimuste õiguspärasuse üle järelevalvet tarbijakaitse aspektist.
- 14 Elektriturseaduse § 114 kohaselt saab otsuse peale, mille Energiaamet on teinud elektriturseaduse alusel, esitada kaebuse kohtueelse haldusmenetluse ja halduskohtumenetluse seaduses (586/1996) (hallintolainkäyttölaki (586/1996)) ette nähtud korras. Selle seaduse § 5 esimeses lõigus on sätestatud, et „otsus, mille peale saab esitada kaebuse“ on „akt, millega asi sisuliselt lahendatakse või tunnustatakse vastuvõetamatuks“, samas kui selle seaduse § 6 esimeses lõigus on ette nähtud, et otsuse peale võib edasi kaevata isik, kellele see on adresseeritud, või isik, kelle õigusi, kohustusi või huve see otsus otseselt mõjutab.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 15 A, kes on kodutarbija, sõlmis elektritarnelepingu jaotusvõrguettevõtjaga, kes käesoleval ajal on Caruna. A saatis 5. septembril 2013 Energiaametile e-kirja, mille palus viimasel kontrollida, kas nimetatud ettevõtja kasutatav arveldusviis on kooskõlas elektrituru seadusega ning eeskätt selle seaduse § 57 teise lõiguga, mis näeb ette, et jaotusvõrguettevõtja peab tarbijale pakkuma erinevaid makseviise elektriarvete tasumiseks, nagu nõuab direktiivi 2009/72 I lisa punkti 1 alapunkt d. Pärast arveldusviisi seaduslikkuse kontrolli tegi Energiaamet 31. märtsil 2014 otsuse, milles sedastas, et Caruna ei ole rikkunud elektrituru seaduse § 57 teist lõiku ning puudub meetmete võtmise vajadus. Selles otsuses nimetati A-d „uurimistaotluse esitajaks“.
- 16 Energiaameti 28. aprilli 2014. aasta otsusega lükati vastuvõetamatuna tagasi kaebus, mille A esitas eelmainitud 31. märtsi 2014. aasta otsuse peale, nagu ka A taotlus lugeda ta menetlusosaliseks. Seepeale esitas A Helsingin hallinto-oikeusele (Helsinki halduskohus, Soome) kaebuse nõudega, et kohus tunnistaks, et ta on menetlusosaline asjas, mida menetles asjaomane asutus, ja tühistaks selle asutuse tehtud 31. märtsi ja 28. aprilli 2014. aasta otsused, ning et asi saadetakse nimetatud asutusele tagasi uue otsuse tegemiseks. Kohus rahuldab kõnealused nõuded 23. mai 2016. aasta otsusega.
- 17 Energiaamet esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule – Korkein hallinto-oikeusele (Soome kõrgeim halduskohus) –, väites, et asjaolust, et A oli talle esitanud uurimistaotluse, ei tulene selle ameti otsuse seisukohalt A menetlusosalise staatuse ega õigus esitada kohtule kaebus selle otsuse peale.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et tal tuleb lahendada küsimus, kas A-l oli õigus esitada liikmesriigi kohtule kaebus Energiaameti otsuse peale jätta võrguettevõtja suhtes meetmed võtmata.
- 19 Ta nendib, et liikmesriigi kohtute praktika toetab Energiaameti seisukohta, et põhikohtuasja kontekstis on A lihtsalt tähelepanu juhtija ning tal ei ole õigust esitada kohtule kaebust selle asutuse otsuse peale.
- 20 Kuna aga Euroopa Kohtu vastav praktika puudub ja direktiivis 2009/72 mõistet „menetlusosaline“ määratletud ei ole, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi artiklit 37 tuleb tõlgendada nii, et jaotusvõrguettevõtja kodutarbijat, kes leiab, et teda kui tarbijat kahjustab selle ettevõtja poolt kasutatav arveldusviis ja kes pöördub reguleeriva asutuse poole, saab käsitada „menetlusosalisena“ selle sätte tähenduses ja tal on õigus esitada kohtule kaebus otsuse peale, millega see asutus on otsustanud jätta kõnealuse ettevõtja suhtes meetmed võtmata.
- 21 Neil asjaoludel otsustas Korkein hallinto-oikeus (kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
1. Kas [...] direktiivi 2009/72 [...] artiklit 37 tuleb tõlgendada nii, et isikut, kes on võrguettevõtja tarbijast klient ja kes on esitanud liikmesriigi reguleerivale asutusele võrguettevõtjat puudavas asjas kaebuse, tuleb pidada otsusest mõjutatud „osaliseks“ nimetatud artikli lõike 17 tähenduses, kellel on seega õigus esitada liikmesriigi reguleeriva asutuse võrguettevõtjat puudutava otsuse peale kaebus liikmesriigi kohtule?
  2. Kas juhul, kui esimeses küsimuses nimetatud isikut ei tule pidada „osaliseks“ direktiivi 2009/72 artikli 37 tähenduses, on tarbijast kliendil, kelle õiguslik olukord on selline nagu põhikohtuasjas kohtule kaebuse esitanud isikul, mõnel muul liidu õigusest tuleneval õiguslikul alusel õigus osaleda reguleeriva asutuse menetluses, mille ese on tema nõue võtta meetmeid, ja/või esitada asjas kaebus liikmesriigi kohtusse, või sõltub vastus sellele küsimusele liikmesriigi õigusest?

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 22 Nende kahe küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt välja selgitada, kas direktiivi 2009/72 artiklit 37 tuleb tõlgendada nii, et see paneb liikmesriikidele kohustuse anda reguleerivale asutusele pädevus lahendada kodutarbijate ja võrguettevõtjate vahelisi vaidlusi ning sellest tulenevalt lugeda nimetatud asutusele võrguettevõtja peale kaebuse esitanud kodutarbija „menetlusosaliseks“ selle sätte tähenduses ja anda talle õigus esitada kaebus otsuse peale, mille see asutus mainitud kaebuse alusel tegi.
- 23 Direktiivi 2009/72 artikkel 1 sätestab, et selle direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimise ühiseeskirjad koos tarbijakaitse sätetega konkurentsivõimeliste energiaturgude täiustamiseks ja integreerimiseks liidus. Sellega seoses määrab direktiivi artikkel 3 kindlaks eeskätt liikmesriikide kohustused seoses tarbijakaitsega, sealhulgas kaebuste menetlemise ja kohtuvälise lahendamise kohustustega, samas kui selle direktiivi artikkel 37 määratleb reguleeriva asutuse ülesanded ja pädevuse.
- 24 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgi, mille osa see säte on (19. juuli 2012. aasta kohtuotsus A, C-33/11, EU:C:2012:482, punkt 27, ja 15. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Al Chodor, C-528/15, EU:C:2017:213, punkt 30).
- 25 Käesoleval juhul tuleb direktiivi 2009/72 artikli 37 sõnastuse kohta tõdeda, et liikmesriigi reguleeriva asutuse ülesannete ja pädevuse hulka peavad selle direktiivi artikli 37 lõike 4 punktist e ja lõike 5 punktist c tulenevalt kuuluma vähemalt asjakohased uurimisõigused ja uurimisvolitused vaidluste lahendamiseks vastavalt selle direktiivi artikli 37 lõigetele 11 ja 12 ning ülesanne tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vaheliste sama direktiivi artikli 37 lõike 11 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana.
- 26 Viimati nimetatud sätte kohaselt on mis tahes isikul, kellel on põhi- või jaotusvõrguettevõtja suhtes kaebusi seoses sellest direktiivist võrguettevõtjale tulenevate kohustustega, õigus esitada kaebus reguleerivale asutusele, kes tegutseb vaidlusi lahendava asutusena ja teeb otsuse kahe kuu jooksul; seda tähtaega võib pärast kaebuse kättesaamist teatavatel juhtudel pikendada. Selle asutuse otsus on siduv seni, kuni seda ei ole edasikaebamise tõttu tühistatud. Mis puutub direktiivi 2009/72 artikli 37 lõikesse 12, siis näeb see ette menetluse, mis võimaldab igal mõjutatud isikul ja isikul, kellel on õigus esitada kaebus artikli 37 alusel rakendatud meetoditega seotud otsuse kohta või siis, kui reguleerival asutusel on kohustus tutvustada soovitatavaid tariife või meetodeid, esitada kaebuse sellise otsuse läbivaatamiseks.
- 27 Lisaks näeb direktiivi 2009/72 artikkel 37 eeskätt lõigetes 15–17 ette, et selle artikli lõigetes 11 ja 12 nimetatud kaebused ei mõjuta liidu õiguses või riigisisises õiguses ette nähtud õiguskaitsevahendite kasutamist, et reguleerivate asutuste otsused peavad kohtuliku kontrolli võimaldamiseks olema täielikult põhjendatud ja õiguspärased, ning et liikmesriigid peavad tagama, et riigi tasandil on olemas sobivad mehhanismid, mille kohaselt saab isik, keda reguleeriva asutuse otsus mõjutab, esitada kaebuse asjaomastest menetlusosalistest ja valitsusest sõltumatule organile.
- 28 Kõikidest nendest sätetest tuleneb, et reguleerival asutusel on vaidluste kohtuvälise lahendamise organi pädevus juhul, kui ta menetleb direktiivi 2009/72 artikli 37 lõigete 11 ja 12 alusel esitatud kaebust, ning et selliste vaidluste pooltel on õigus esitada kaebus otsuse peale, mille see asutus on teinud sellise kaebuse alusel, kui see otsus on neile ebasoodne.
- 29 Siiski tuleb tõdeda, et nendes sätetes ei ole täpsustatud, kas see pädevus hõlmab ka kodutarbijate ja võrguettevõtjate vaheliste vaidluste lahendamise pädevust ning et direktiivi 2009/72 artiklis 37 sisalduvat mõistet „osaline“ või „mõjutatud osaline“ ei ole selles direktiivis määratletud, nii et selle artikli 37 sõnastus ei võimalda kindlaks teha, kas see mõiste hõlmab kodutarbijat, kes on esitanud

võrguettevõtja peale kaebuse selle direktiivi sätete rikkumise alusel, ning kas seda liiki vaidlust hõlmab järelikult ilmtingimata vaidluste kohtuvälise lahendamise pädevus, mille liikmesriigid peavad andma reguleerivale asutusele.

- 30 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et direktiivi 2009/72 artikli 37 lõike 1 punkt b, mis seab reguleerivale asutusele ülesande tagada, et põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad ning vajadusel nii võrguomanikud kui kas elektriettevõtjad täidavad selles direktiivis ja muudes liidu asjakohastes õigusaktides sätestatud kohustusi, ei maini reguleeriva asutuse pädevust lahendada vaidlusi.
- 31 Teiseks ei käsitle kodutarbija ja võrguettevõtja vahelisi vaidlusi ükski direktiivi 2009/72 artikli 37 säte, milles mainitakse reguleeriva asutuse pädevust lahendada vaidlusi. Eelkõige peab see paika artikli 37 lõike 3 punkti b puhul, mis käsitleb sõnaselgelt sõltumatu süsteemihalduri ja põhivõrgu omaniku vahelisi vaidlusi, artikli 37 lõike 4 punkti e puhul, mis näeb ette uurimisõigused, ja artikli 37 lõike 5 punkti c puhul, mis käsitleb vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelisi vaidlusi.
- 32 Kolmandaks seab direktiivi 2009/72 artikli 37 lõike 1 punkt j reguleerivale asutusele ülesandeks jälgida kodutarbijate kaebusi ning lõike 1 punktist n tuleneb ülesanne tagada koos teiste pädevate ametiasutustega, et tarbijakaitsemeetmed, kaasa arvatud need, mis on sätestatud selle direktiivi I lisa, oleksid tulemuslikud ja jõustatud. Selle direktiivi artikli 37 lõikes 2 on sätestatud, et kui liikmesriigis nii ette nähakse, võivad selle artikli lõikes 1 nimetatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused kui reguleeriv asutus.
- 33 Mis puudutab direktiivi 2009/72 artikli 37 konteksti ja selle õigusaktiga taotletavat eesmärki, mille osaks see säte on, siis tuleb esiteks märkida, et direktiivi põhjendustes 42, 51 ja 54 on märgitud, et kodutarbijal peaks olema võimalus kasutada vaidluste lahendamise mehhanisme, et tarbijate huvid on selle direktiivi keskmes, et liikmesriigid või reguleeriv asutus, kui liikmesriik nii ette näeb, peavad tagama tarbijate õiguste järgimise, et parim tarbijakaitse on tagatud vaidluste lahendamise vahenditega, mis on tõhusad ja mida saavad kasutada kõik tarbijad, ning et liikmesriigid peavad kehtestama kaebuste menetlemise kiire ja tõhusa korra.
- 34 Teiseks on direktiivi 2009/72 eesmärk – nagu nähtub selle direktiivi artiklist 1 – eeskätt kehtestada sätted tarbijakaitse kohta ja elektritarbijate õigused, nii nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 23. Nõnda näeb selle direktiivi artikkel 3 ette, millised on liikmesriikide kohustused tarbijakaitse tagamisel. Selle artikli lõike 7 kohaselt tuleb tarbijakaitse kõrge tase tagada eeskätt seoses vaidluste lahendamise mehhanismidega. Direktiivi I lisa, millele on nimetatud sättes viidatud, punkti 1 alapunkti f kohaselt on nende meetmete, mille liikmesriigid peavad selle sätte ja lisa alusel selles osas võtma, eesmärk tagada, et kliendi kasutada oleks läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused, kusjuures selline vaidluste kohtuvälise lahendamine peab võimaldama need vaidlused lahendada õiglaselt ja kiiresti. Sellel eesmärgil on direktiivi 2009/72 artikli 3 lõikes 13 ette nähtud, et liikmesriigid peavad tagama, et kaebuste tõhusaks menetlemiseks ja kohtuväliseks vaidluste lahendamiseks on loodud sõltumatu mehhanism, näiteks energiaombudsman või tarbijakaitseorgan.
- 35 Kolmandaks olgu öeldud, et mis puutub reguleerivasse asutusse, siis direktiivi 2009/72 põhjenduses 37 on märgitud, et energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema pädevus tagada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. Nimetatud direktiivi artiklis 36, milles on määratletud selle asutuse üldeesmärgid, on ette nähtud, et nimetatud asutus peab võtma kõik mõistlikud meetmed, et saavutada selles artiklis kindlaks määratud eesmärgid oma ülesannete ja pädevuse raames, mis on sätestatud nimetatud direktiivi artiklis 37, vajadusel tihedas koostöös teiste asjaomaste riigisiseste ametiasutustega, ilma et see piiraks nende pädevust. Nende eesmärkide hulka kuulub tarbijakaitse tagamisele kaasaaitamine, mis on ette nähtud kõnealuse direktiivi artikli 36 punktis g.

- 36 Ühestki käesoleva kohtuotsuse punktides 34 ja 35 mainitud direktiivi 2009/72 sättest ega selle direktiivi muudest sätetest ei nähtu, et liikmesriigid peavad kodutarbijate ja elektriettevõtjate – eelkõige võrguettevõtjate – vaheliste vaidluste kohtuvälise lahendamise pädevuse andma reguleerivale asutusele, välistades kõik muud asutused.
- 37 Hoopis vastupidi kinnitab esiteks direktiivi 2009/72 põhjendus 51 ja artikli 36 punkt g, et selle direktiiviga reguleerivale asutusele seatud eesmärk on – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 42 märkis – koostöös teiste pädevate ametiasutustega panustada tarbijakaitsemeetmete, sealhulgas kaebuste menetlemise tõhususse ja rakendamisse, ning et liikmesriigid võivad usaldada tarbijaõigustega seotud ülesanded kas reguleerivale asutusele või teistele asutustele.
- 38 Mis teiseks puutub täpsemalt liikmesriikide kohustusse kehtestada sõltumatu mehhanism, mille ülesanne on tagada kaebuste tõhus menetlemine ja vaidluste kohtuvälise lahendamise, siis direktiivi 2009/72 artikli 3 lõige 13, milles kasutatakse sõnu „näiteks energiaombudsman või tarbijakaitseorgan“, sätestab sõnaselgelt, et tarbijate ja elektriettevõtjate vaheliste vaidluste lahendamiseks pädeva asutuse valik kuulub liikmesriikide pädevusse.
- 39 Kõigist neist sedastustest tuleneb, et liikmesriigid võivad kodutarbija ja elektriettevõtja vaheliste vaidluste kohtuvälise lahendamise pädevuse anda muule asutusele kui reguleeriv asutus, tingimusel, et kooskõlas direktiivi 2009/72 põhjendusega 54 ja artikli 3 lõigetega 7 ja 13 ning I lisa punkti 1 alapunktiga f on määratud asutus sõltumatu ja teostab oma pädevust, kasutades kaebuste menetlemiseks kiireid, tõhusaid, läbipaistvaid, lihtsaid ja odavaid menetlusi, mis võimaldavad lahendada vaidlused õiglaselt ja kiiresti.
- 40 Liikmesriigid võivad samuti anda selle pädevuse reguleerivale asutusele, kuna direktiivi 2009/72 artikli 37 lõikes 4 kasutatud sõnastus „reguleerival asutusel [peavad] olema vähemalt järgmised volitused“ osutab sellele, et reguleerivale asutusele võib anda ka direktiivi artiklis 37 sõnaselgelt nimetatud pädevuse. Kui liikmesriik otsustab anda sellise pädevuse reguleerivale asutusele, siis nähtub selle direktiivi artikli 37 lõigetest 11, 16 ja 17 selgelt, et kodutarbija peab saama olla menetlusosaline ja tal peab olema õigus esitada reguleeriva asutuse otsuse peale kaebus.
- 41 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohus, Energiaamet ja Soome valitsus märkinud, et liikmesriigi asutus, kes on pädev lahendama tarbija kaebust elektriettevõtja peale, on kuluttajariitlaltakunta (tarbijavaidluste komisjon, Soome), kelle menetluses on kaebaja menetlusosaline. Peale selle võib tarbija esitada kaebuse tarbijaombudsmanile, kelle menetluses tarbija seevastu menetlusosaline ei ole. Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 39, ei ole niisugune regulatsioon direktiiviga 2009/72 vastuolus, kuivõrd selliselt kindlaks määratud kohtuvälise asutus on sõltumatu ja teostab oma vastavat pädevust, kasutades kaebuse läbivaatamisel kiiret, tõhusat, läbipaistvat, lihtsat ja odavat menetlust, mis võimaldab vaidluse lahendada õiglaselt ja kiiresti.
- 42 Energiaamet ja Soome valitsus on samuti märkinud, et Soome õigusnormid kohustavad seda asutust menetlema talle esitatud uurimistaotlusi ja et uurimistaotluse esitaja ei ole menetlusosaline, vaid teavitaja, ning see võimaldab reguleerival asutusel täita oma järelevalveülesannet. Soome valitsus täpsustas Euroopa Kohtu istungil, et selle asutuse poolt sellises kontekstis tehtud otsus ei ole teiste asutuste jaoks siduv. Direktiiviga 2009/72 liikmesriikidele pandud kohustustega ei ole kirjeldatud lahendus vastuolus, kui see võimaldab täita direktiivi artikliga 37 reguleerivale asutusele pandud jälgimisülesandeid, ilma et kahjustataks selles direktiivis ette nähtud tarbijate õigusi ning eelkõige õigust kasutada vaidluse kohtuvälise lahendamise menetlusi, mis vastavad käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud nõuetele.

- 43 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2009/72 artiklit 37 tuleb tõlgendada nii, et see ei pane liikmesriikidele kohustust anda reguleerivale asutusele pädevus lahendada kodutarbijate ja võrguettevõtjate vahelisi vaidlusi ning sellest tulenevalt lugeda nimetatud asutusele võrguettevõtja peale kaebuse esitanud kodutarbija „menetlusosaliseks“ selle sätte tähenduses ja anda talle õigus esitada kaebus otsuse peale, mille see asutus mainitud kaebuse alusel tegi.

Kohtukulud

- 44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ, artiklit 37 tuleb tõlgendada nii, et see ei pane liikmesriikidele kohustust anda reguleerivale asutusele pädevus lahendada kodutarbijate ja võrguettevõtjate vahelisi vaidlusi ning sellest tulenevalt lugeda nimetatud asutusele võrguettevõtja peale kaebuse esitanud kodutarbija „menetlusosaliseks“ selle sätte tähenduses ja anda talle õigus esitada kaebus edasi otsuse peale, mille see asutus mainitud kaebuse alusel tegi.

Allkirjad